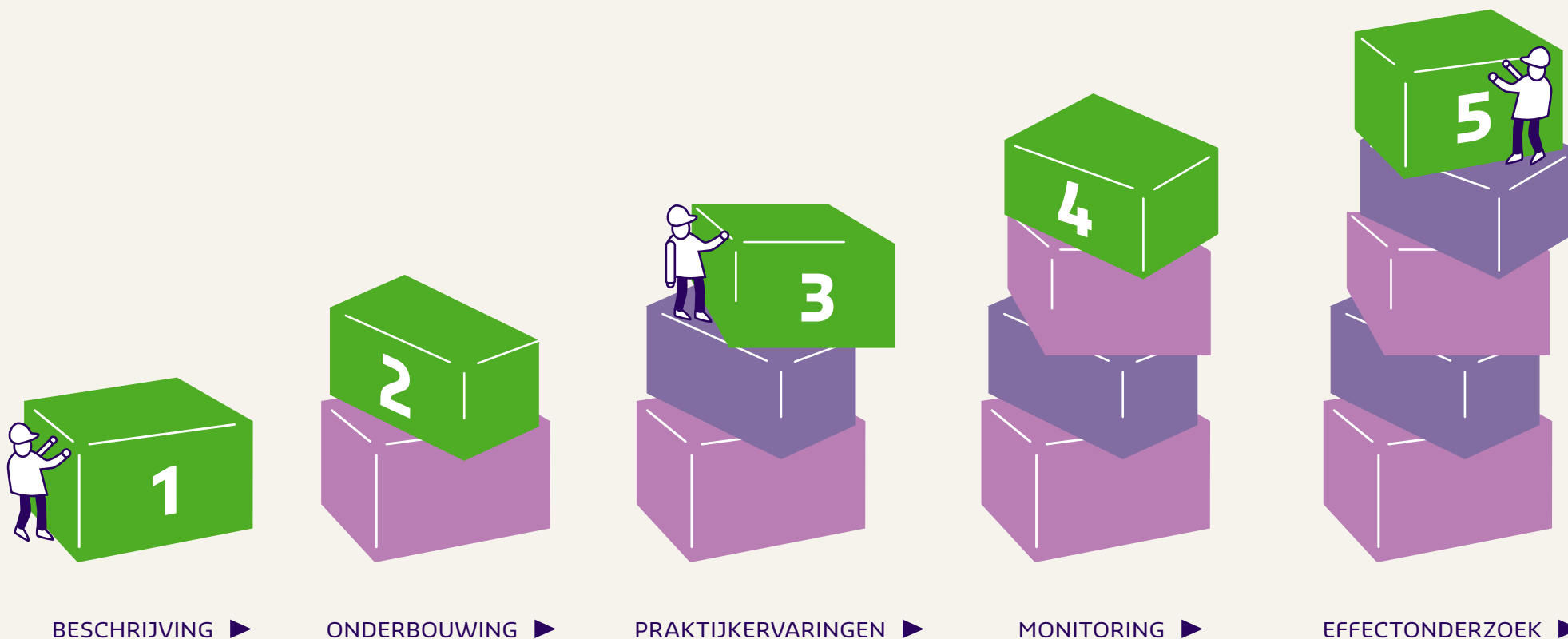

BOUWSTENEN

voor een effectieve sociale interventie

1. BESCHRIJVING ▶

2. ONDERBOUWING ▶

3. PRAKTIJKERVARINGEN ▶

4. MONITORING ▶

5. EFFECTONDERZOEK ▶

BOUWSTENEN

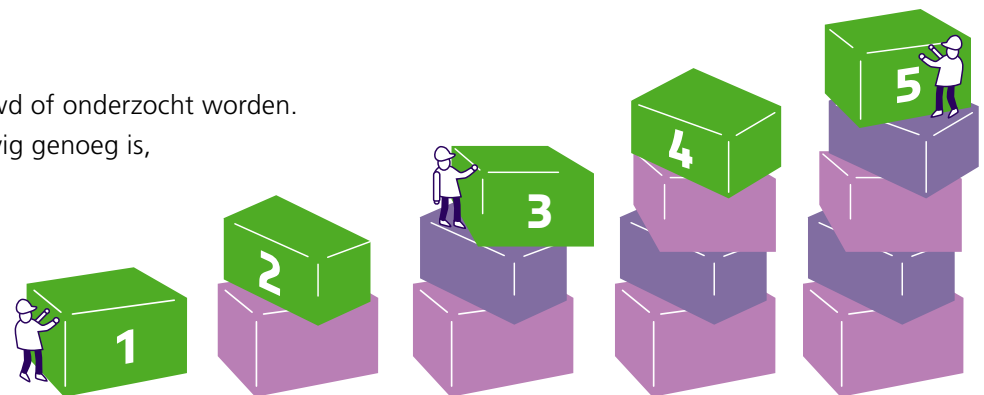
voor een effectieve sociale interventie

Je hebt een succesvolle aanpak ontwikkeld en krijgt positieve reacties van uitvoerders en de doelgroep. Wat kun je nog meer doen om van je aanpak een effectieve sociale interventie te maken? In deze publicatie vind je vijf bouwstenen voor een effectieve sociale interventie, met downloads naar ondersteunende producten waar je zo mee aan de slag kunt.

De vijf bouwstenen voor effectieve sociale interventies zijn:

1. De beschrijving
2. De onderbouwing
3. Evaluatie van praktijkervaringen
4. Monitoring
5. Effectonderzoek

Zonder helder geformuleerde doelen en aanpak kan een interventie niet onderbouwd of onderzocht worden. De eerste bouwsteen, de beschrijving, is dus de basis. Pas als de onderste steen stevig genoeg is, kun je hierop een stabiele toren bouwen.

BOUWSTEEN 1: de interventie goed beschrijven

Het op papier zetten van een interventie is een leerzaam proces. Je maakt je impliciete kennis over je aanpak expliciet en je denkt kritisch na over de verschillende onderdelen van je interventie. Tijdens het schrijven kun je zo tot belangrijke inzichten komen. Wat zijn de sterke kanten van de interventie en op welke punten kan je deze verbeteren? Door anderen te betrekken bij het op papier zetten van je interventie komt er een proces van uitwisseling, feedback en verrijking op gang. Bovendien vormt deze beschrijving de basis voor de vier andere bouwstenen.

Voorbeelden van vragen:

- * Wat is het **hoofddoel** van de interventie?
- * Wat zijn de meer concrete **subdoelen**?
- * Wie is de **doelgroep** en hoe wordt de doelgroep geselecteerd?
- * Welke **activiteiten** worden ondernomen?
- * Wat is de **locatie** van uitvoering?
- * Welke **kennis** en vaardigheden hebben uitvoerders nodig?

HANDBOEK

In een handboek zet je je interventie zo concreet mogelijk op papier, zodat anderen jouw interventie in praktijk kunnen brengen. Hiermee maak je jouw aanpak dus overdraagbaar en kunnen directe collega's en professionals elders in het land gebruik maken van jouw kennis en ervaring. Zij doen op hun beurt weer ervaring op en kunnen vervolgens bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van de interventie.

In de gratis schrijfwijzer [Hoe schrijf ik een handboek](#) staat alles over wat er komt kijken bij het schrijven van een handboek overzichtelijk en duidelijk beschreven. Van tips voor hoe je moet beginnen tot een format met daarin alle mogelijke onderdelen. Vind je het fijn om hier ondersteuning bij te krijgen en ervaringen over het schrijfproces met anderen te delen? Volg dan de training [Uw interventie op papier](#).

1. BESCHRIJVING

2. ONDERBOUWING ▶

3. PRAKTIJKERVARINGEN ▶

4. MONITORING ▶

5. EFFECTONDERZOEK ▶

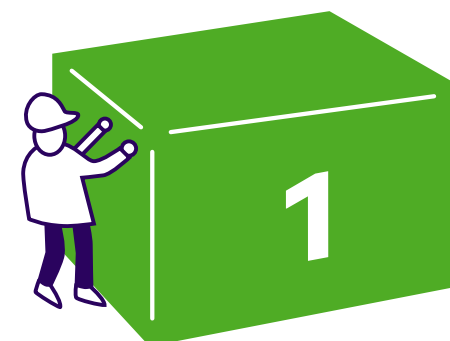
INTERVENTIEBESCHRIJVING

Als je al een handboek hebt, dan is een mooie vervolgstap om een interventiebeschrijving te maken voor opname in de databank Effectieve sociale interventies. Zo kun je jouw interventie verder verspreiden. Een interventiebeschrijving geeft de stand van zaken rondom je interventie weer. Je brengt alle beschikbare informatie over de interventie zelf, de onderbouwing, de uitvoering en onderzoek naar de praktijkervaringen en effectiviteit in kaart. De bezoekers van de databank krijgen hierdoor zicht op de inhoud en kwaliteit van je interventie, wat helpt bij de verspreiding van je aanpak.

MEER INFORMATIE

De interventie goed beschrijven

De interventie op schrift als vorm van Zelfevaluatie, in de publicatie Weten wat werkt. Passend evaluatieonderzoek in het sociale domein.

BOUWSTEEN 2: een goede onderbouwing

Een onderbouwing is een samenhangend verhaal dat de werking van je interventie inzichtelijk maakt: hoe bereik je met jouw aanpak bij de gekozen doelgroep het beoogde doel?

1. Start met een heldere probleemanalyse

Om goed te kunnen onderbouwen waarom een interventie in staat is om een probleem te voorkomen, verminderen of op te lossen is eerst een heldere analyse van het vraagstuk nodig. Je kunt daarbij aan de volgende vragen denken:

- * Voor welk probleem is je interventie ontwikkeld?
- * Wat zijn de aard, ernst, spreiding en gevolgen van het probleem?
- * Welke factoren spelen een rol bij het veroorzaken, het in stand houden of het verergeren van het probleem?

2. Het keuzemoment: welke factoren pakt jouw interventie aan?

Vervolgens maak je inzichtelijk welke factoren je interventie aanpakt. Vaak is het niet mogelijk om alle factoren die een rol spelen bij een vraagstuk met één interventie aan te pakken. Ook kunnen er factoren zijn die je niet kunt beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan het wegvallen van leeftijdsgenoten van eenzame ouderen. Wees dus duidelijk over wat je interventie wel en niet omvat.

3. Van factoren naar doelen

Als je bepaald hebt welke factoren je met je interventie aanpakt, kun je meteen de (sub)doelen aanscherpen, omdat deze moeten aansluiten bij de gekozen factoren. Bijvoorbeeld: één van de oorzaken van een onveilig schoolklimaat voor homoseksuele leerlingen is een gebrek aan informatie over homoseksualiteit bij jongeren. Een subdoel van een interventie die dit schoolklimaat wil verbeteren is dat leerlingen meer weten over homoseksualiteit onder jongeren.

4. Van doelen naar aanpak

Tot slot sta je voor de uitdaging om aannemelijk te maken dat met jouw aanpak ook daadwerkelijk de doelen bij de doelgroep bereikt worden. Dit doe je door per subdoel kort weer te geven welke aanpak je gebruikt om het doel te bereiken en hoe die aanpak aansluit bij de kenmerken van de doelgroep.

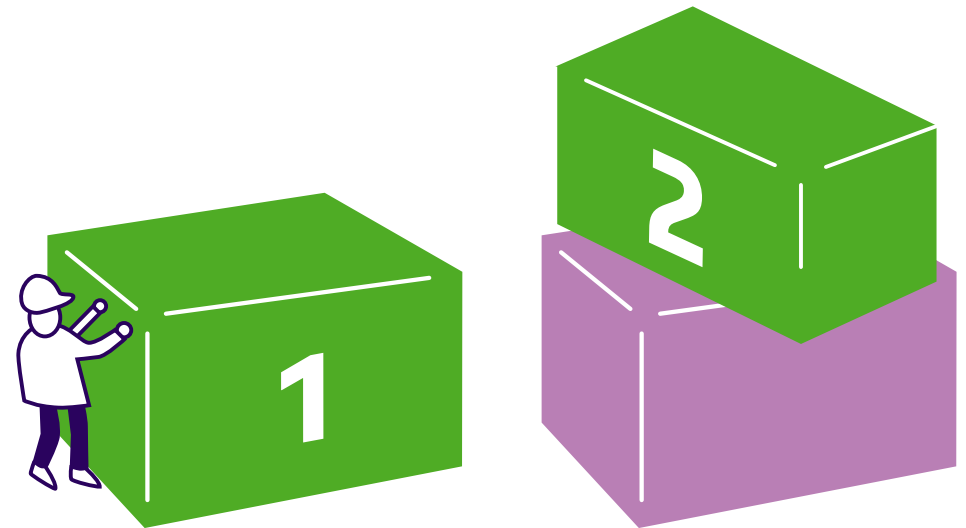
[1. BESCHRIJVING ▶](#)[2. ONDERBOUWING](#)[3. PRAKTIJKERVARINGEN ▶](#)[4. MONITORING ▶](#)[5. EFFECTONDERZOEK ▶](#)

MAAK GEBRUIK VAN BESTAANDE KENNIS

Natuurlijk zijn je eigen observaties en praktijkervaringen een waardevolle basis voor de onderbouwing van je interventie. Maar je onderbouwing wordt nog overtuigender wanneer je ook gebruik maakt van bestaande kennis. Zo kun je je probleemanalyse versterken door te lezen over wat in de literatuur bekend is over de oorzaken van het probleem. Ook kun je gebruik maken van relevante onderzoeken, theorieën of modellen die aantonen dat de door jou toegepaste aanpak werkt om je doel te bereiken.

MEER INFORMATIE

De stappen uit de onderbouwing staan helder uitgelegd in de [publicatie Do it right](#)

BOUWSTEEN 3: evaluatie praktijkervaringen

Om tot een effectieve interventie te komen, moet er op basis van ervaringen in de praktijk vaak nog aan worden gesleuteld en geschaafd. Door ervaringen van uitvoerders en deelnemers te evalueren kun je sterke en zwakke onderdelen van een interventie opsporen. Zo draagt onderzoek naar praktijkervaringen bij om een interventie te versterken.

ONDERZOEK WAAR JE HET MEESTE VAN LEERT

Vaak wordt de stap naar het meten van de resultaten van een interventie te snel gemaakt. Natuurlijk is het aantrekkelijk om aan te tonen dat jouw interventie werkt. Maar je vergroot de kans op een positief resultaat door de interventie in de praktijk eerst te optimaliseren.

Onderzoek naar praktijkervaringen biedt de mogelijkheid om er op een systematische manier achter te komen wat goed en minder goed gaat bij een interventie. De ervaringen van de uitvoerders én doelgroep staan daarbij centraal. Dit type onderzoek vormt de basis voor kwaliteitsverbetering én voor vervolgonderzoek. Want pas als je de interventie op basis van gebruikerservaringen hebt geoptimaliseerd, wordt het interessant om met monitoring en effectonderzoek te bewijzen dat met de interventie daadwerkelijk de gestelde doelen behaald zijn.

TWEE INVALSHOEKEN: PROCES EN WAARDERING

Bij onderzoek naar praktijkervaringen zijn twee invalshoeken relevant. De eerste is gericht op het proces: is de interventie uitvoerbaar en werkt het zoals bedoeld? Wat gaat goed en wat gaat er (nog) niet goed? De tweede invalshoek is gericht op de waardering van de interventie door de betrokken uitvoerders en deelnemers. Zijn zij tevreden over de verschillende onderdelen van de interventie?

Vanuit de genoemde invalshoeken staan in de evaluatie vijf vragen over de interventie centraal:

- * Is de interventie uitgevoerd volgens plan?
- * Hoe is de waardering van uitvoerders en deelnemers?
- * Wordt de doelgroep met de interventie voldoende bereikt?
- * Wat zijn de succes- en faalfactoren?
- * Welke aanbevelingen kunnen er worden gedaan voor verbetering van de interventie?

1. BESCHRIJVING ▶

2. ONDERBOUWING ▶

3. PRAKTIJKERVARINGEN

4. MONITORING ▶

5. EFFECTONDERZOEK ▶

EEN VOORBEELD: EVALUATIE VAN PRAKTIJKVOORBEEDEN BIJ WELZIJN OP RECEPT

De huisarts schrijft mensen die psychosociale klachten hebben een welzijnsarrangement voor bestaande uit creatieve of sportieve activiteiten of vrijwilligerswerk. Er heeft een onderzoek naar de praktijkervaringen plaatsgevonden bestaande uit een enquête onder zorgverleners en patiënten, drie spiegel bijeenkomsten met zorgverleners en patiënten en interviews met sleutelfiguren. Hieruit blijkt dat de patiënten tevreden zijn over de welzijnsarrangementen. Wel bleken de meeste deelnemers niet meteen gemotiveerd of in staat om een keuze te maken. Hiervoor zijn één of twee gesprekken nodig met een welzijnscoach. Een andere conclusie is dat er meer kennis nodig is over voor wie Welzijn op recept geschikt is: mensen met lichtere klachten of ook mensen met multiproblematiek.

AAN DE SLAG

Wie?

Je kunt als interventie-eigenaar zelf onderzoek doen naar praktijkervaringen. Dat is waardevol, want je hoort dan uit eerste hand hoe uitvoerders en deelnemers de interventie ervaren. Ook kun je de evaluatie vaak goed inbedden in het werkproces en zijn de uitkomsten direct bruikbaar voor tussentijdse bijsturing.

Je kunt het evaluatieonderzoek ook door een extern (onderzoeks-)bureau, hogeschool of universiteit laten doen. De kwaliteit is doorgaans hoger, zij zijn immers gewend om onderzoek te doen. En het kan het de geloofwaardigheid van de evaluatie vergroten: een onafhankelijk onderzoeksbureau heeft geen direct belang bij de uitkomsten.

Wanneer?

Voor een evaluatie van het proces is het van belang om dit zoveel mogelijk tijdens de implementatie van de interventie te doen. Zo kun je het verloop in de verschillende fasen van planning en uitvoering volgen. Bij voorkeur worden dezelfde uitvoerders of deelnemers op verschillende momenten tijdens en na afloop van het uitvoeringsproces geobserveerd en/of geïnterviewd. Het is eventueel ook mogelijk om achteraf een evaluatie uit te voeren, maar naarmate de interventie langer geleden is bestaat er meer risico op verlies of vertekening van informatie.

1. BESCHRIJVING ▶

2. ONDERBOUWING ▶

3. PRAKTIJKERVARINGEN

4. MONITORING ▶

5. EFFECTONDERZOEK ▶

Hoe?

Een evaluatie wint aan waarde door meerdere onderzoeksmethoden met elkaar te combineren. Denk bijvoorbeeld aan:

- * Vraaggesprekken: interviews, focusgroepen of enquêtes
- * Analyse van administratieve gegevens: registraties, vergaderverslagen, logboeken, websites
- * Observaties: van activiteiten die onderdeel uitmaken van de interventie en bv. vergaderingen van de uitvoerders

Hoeveel respondenten?

Het is belangrijk zowel deelnemers als de uitvoerders van de interventie te betrekken bij het onderzoek. Om goed zicht te krijgen op de variëteit in de waardering en ervaringen is het aan te raden om minimaal 15 deelnemers te betrekken. Bij een kleiner aantal is het belangrijk goed uit te leggen waarom voor dit aantal gekozen is. Ook kan een beperkter aantal respondenten gecompenseerd worden doordat zij intensiever gevolgd en uitgebreider gesproken zijn. Ook voor de uitvoerders geldt idealiter het aantal van 15 respondenten. Soms zijn er echter (nog) niet zoveel uitvoerders bij de interventie betrokken.

Zorgvuldige verslaglegging

Het is belangrijk dat zowel de bevindingen als het onderzoek zelf zorgvuldig wordt vastgelegd. Denk daarbij aan alle voorgaande onderdelen: wie heeft het onderzoek gedaan en hoe is zijn/haar betrokkenheid bij de interventie, de onderzoekaanpak, de onderzoeksgroep, het aantal respondenten en de wijze waarop de analyse is uitgevoerd. Ook is het met name bij de vraaggesprekken en observaties belangrijk de resultaten in afzonderlijke gespreks- en observatieverslagen vast te leggen. Deze hoeven niet in het evaluatierapport te staan, maar zo kan achterhaald worden hoe bepaalde conclusies zijn ontstaan. De conclusies en aanbevelingen in het evaluatierapport zijn het belangrijkste en vloeien voort uit een analyse van de resultaten van het evaluatieonderzoek.

MEER INFORMATIE

In het informatieblad [Procesevaluatie bij de beoordeling van interventies](#) vind je meer informatie over het opzetten van een evaluatie.

BOUWSTEEN 4: monitoring van resultaten

Monitoring geeft een cijfermatig inzicht in de resultaten van de interventie. Ook kun je de processen monitoren: wat is de startsituatie, welke middelen zijn ingezet, wat waren de stappen, en wat heeft dat opgeleverd? In de sociale sector worden de mogelijkheden van monitoring nog relatief weinig benut.

DE KRACHT VAN MONITORING

De kracht van monitoring is het periodieke karakter: het uitvoeringsproces en/of de resultaten worden herhaaldelijk inzichtelijk. Hierdoor zijn vergelijkingen in de tijd mogelijk en worden trends zichtbaar.

HET OPZETTEN VAN EEN MONITOR: HOE DOE JE DAT?

Een monitor kun je zelf aan de hand van een aantal stappen opzetten. Het is wel aan te bevelen iemand met onderzoekdeskundigheid te raadplegen, met name bij stap 3 en 5.

Stap 1 Stel het motief vast

Je kunt verschillende redenen hebben om te monitoren. Denk bijvoorbeeld aan verbetering van de uitvoering, het volgen van ontwikkelingen door de tijd, het vergelijken van verschillende uitvoeringspraktijken en verantwoording. Het motief bepaalt voor een groot deel de opzet en de omvang van de monitor. Betrek medewerkers bij het bepalen van het motief en de opzet, dit vergroot de motivatie.

Stap 2 Sluit aan bij de doelstelling van de interventie

Het is belangrijk dat het meetsysteem aansluit bij de doelstelling van de interventie. De monitoring van de resultaten geeft dan daadwerkelijk inzicht in de mate waarin de doelen met de interventie gerealiseerd worden en hoe de uitvoering daar het beste aan bijdraagt.

Stap 3 Bepaal welke indicatoren je gaat meten

Je kiest indicatoren die aantonen of je de doelen behaald hebt of niet. Je kunt hiervoor gebruik maken van een verandertheorie: bv. 'om overbelasting bij langdurige mantelzorg te voorkomen, is het noodzakelijk dat mantelzorgers met regelmaat vrijgesteld zijn van mantelzorg en voldoening ervaren van hun mantelzorgtaken'. De indicatoren worden dan: hoe vaak zijn mantelzorgers vrijgesteld van mantelzorg en in welke mate ervaren ze voldoening van hun mantelzorgtaken. Of je maakt gebruik van bestaande meetinstrumenten, in de Wat werkt studio is hiervan een overzicht opgenomen.

Stap 4 Bepaal de norm

Als monitoring onderdeel is van de evaluatie van een interventie, dan is het belangrijk dat je vooraf de norm voor een goed resultaat bepaalt. Bijvoorbeeld een streefaantal huisbezoeken (proces), of een minimaal aantal mantelzorgers waarbij het risico op overbelasting is afgenomen (resultaat).

Stap 5 Meten

Je verwerkt de indicatoren in een meetinstrument. Check of het meetinstrument valide is: meten we inderdaad wat we willen meten? Ook de betrouwbaarheid van het meetinstrument is belangrijk: is voor alle gebruikers duidelijk hoe het meetinstrument werkt en gebruikt iedereen het instrument op dezelfde manier? Zorg dat het gebruik van de monitor goed is ingebed in het uitvoeringsproces.

Stap 6 Rapporteer en communiceer doelgericht

Het cijfermatige karakter van monitoring maakt het mogelijk om de resultaten in één oogopslag te laten zien. Door de resultaten eenvoudig weer te geven en aan te tonen hoe deze gegevens benut worden, blijft iedereen gemotiveerd om te meten.

Stap 7 Beheer

Het is handig om één coördinator te hebben die het systeem beheert en de continuïteit bewaakt. Zowel technisch als inhoudelijk is het van belang het systeem te evalueren en eventueel aan te passen. Aanpassing kan wel ten koste gaan van de vergelijkbaarheid van de resultaten.

EEN VOORBEELD: MONITORING BIJ DE PIËZOMETHODIEK

De PiëzoMethodiek ondersteunt mensen die gedeeltelijk of geheel 'buiten' de samenleving staan bij hun maatschappelijke participatie. De PiëzoMethodiek bestaat uit vijf fases. Aan het einde van iedere fase heeft de deelnemer iets nieuws geleerd. Deelnemers kunnen in iedere fase in- of uitstromen, afhankelijk van hun (voor)opleiding, capaciteiten en wensen.

De PiëzoMethodiek wordt ondersteund door het PMsys, een monitoringssysteem om de vorderingen van deelnemers vast te leggen. Via dit systeem wordt per locatie inzichtelijk hoeveel unieke deelnemers en vrijwilligers actief zijn. Ook is zichtbaar hoe de deelnemers over de 5 fases verspreid zijn, hoe de doorstroom is naar volgende fases en hoe ze zich ontwikkelen.

BOUWSTEEN 5: Onderzoek naar de effectiviteit

Hoe weet ik of mijn interventie effectief is? Dit kun je onderzoeken door na te gaan in welke mate het doel van de interventie wordt bereikt. Ook is verklaarend onderzoek naar hoe en waarom de effecten behaald zijn relevant. Onderzoek naar de effectiviteit bestaat idealiter dan ook uit een slimme mix van onderzoeksmethoden.

ONDERZOEK NAAR EFFECTEN

Bij onderzoek naar effecten ga je na in welke mate het doel van de interventie wordt bereikt. Je kunt dit op verschillende manieren onderzoeken:

- * **Onderzoek naar de ervaren effectiviteit:** hierbij wordt na afloop van de interventie achterhaald welke betekenis de doelgroep geeft aan de met de interventie behaalde resultaten. Welke doelen zijn volgens hen behaald?
- * **Observatieonderzoek:** het via observatie nagaan of de beoogde doelen en de daarvoor benodigde voorwaarden daadwerkelijk gerealiseerd worden. Hiervoor moet je nagaan wat je kan observeren en hoe je dat gaat doen.
- * **Casestudieonderzoek:** op verschillende momenten wordt de situatie van een casus (bv. een individu of wijk) beschreven, zodat het verloop van de veranderingen inzichtelijk is. Bij een herhaalde casestudie toetst de onderzoeker

de resultaten uit een eerdere studie door het onderzoek te herhalen bij nieuwe cases. Komen daar steeds weer dezelfde resultaten uit, dan is het aannemelijk dat de interventie een rol speelt in de geconstateerde veranderingen.

- * **Veranderingsonderzoek:** via metingen voorafgaand aan of bij de start van de interventie én na afloop van de interventie (ofwel een voor-, na en bij voorkeur ook een follow-up meting) wordt vastgesteld in welke mate verandering in de richting van de beoogde doelen plaatsvindt.
- * **Onderzoek naar causale effecten:** wanneer de voor- en nametingen op grote schaal plaatsvinden en vergeleken worden met metingen in een controlegroep, kan vastgesteld worden of de effecten ook daadwerkelijk toe te schrijven zijn aan de interventie. We spreken dan van een causaal verband.

ONDERZOEK NAAR DE WERKING

Bij dit onderzoek ga je na hoe en waarom de interventie werkt. Of nog specifieker: wat werkt aan de interventie, voor wie en onder welke omstandigheden? Via dergelijk verklaarend onderzoek krijg je zicht op de werkzame mechanismen: de belangrijkste of meest succesvolle onderdelen van een interventie die ervoor zorgen dat je met de interventie de gewenste effecten behaalt. Goed zicht op de werkzame mechanismen is essentieel voor de overdraagbaarheid van een inter-

ventie. Interventies kunnen aan de lokale omstandigheden of individuele situatie van de doelgroep aangepast worden. Daarbij is het van belang om te weten welke onderdelen van de interventie essentieel zijn om de doelen te realiseren.

Er zijn verschillende typen verklarend evaluatieonderzoek, zoals Theory of Change, Theory based evaluation en Realistic evaluation (zie [Weten wat werkt](#)). Het startpunt is in alle gevallen een analyse van bestaande documenten over de interventie en gesprekken met de bedenkers van de interventie. Op basis hiervan is een reconstructie van de veronderstelde werkzame mechanismen mogelijk. Deze werkzame mechanismen kunnen vervolgens getoetst worden via literatuuronderzoek en/of onderzoek onder de bij de interventie betrokken uitvoerders of doelgroep.

EEN SLIMME MIX

De meer kwantitatieve vormen van effectiviteitsonderzoek leveren waardevol cijfermateriaal en inzicht in de causale relatie tussen de interventie en de behaalde effecten. De meer kwalitatieve vormen van effectiviteitsonderzoek maken inzichtelijk hoe de uitvoerders en de doelgroep de behaalde resultaten beleven en verwoorden en hoe de interventie verandering teweeg brengt. Wanneer onderzoek zich alleen richt op de effecten, dan blijft de interventie een black box. Zonder informatie over de werking van de interventie is het moeilijk na te gaan of de gemeten resultaten ook bij de interventie in andere situaties behaald worden. Een slimme mix levert dus de meeste kennis op.

EEN VOORBEELD: EFFECTONDERZOEK NAAR EVC-PROCEDURE VRIJWILLIGERS COMPETENTIES

Het Trimbos Instituut heeft via een pragmatische Randomized Controlled Trial (of wel causaal effectonderzoek in de praktijk) bewijs verzameld voor de effectiviteit van de EVC-procedure. Dit betekent dat de steekproef bestaat uit alle mensen die tot de doelgroep van de interventie behoren, dat de interventie in de reguliere praktijk wordt aangeboden en de manier waarop bijvoorbeeld de begeleiding verloopt van persoon tot persoon enigszins kan variëren. De onderzoeksuitkomsten kunnen daardoor 'gegeneraliseerd' worden naar de praktijk van alledag.

De respondenten waren 257 deelnemers van 25 instellingen die willekeurig in de EVC groep en wachtlijst (controle)groep terechtkwamen. Trimbos volgde de deelnemers een jaar lang, waarbij metingen zijn gedaan na 6 en 12 maanden. Verder verrichtte ze parallel een kwalitatief onderzoek waarin Trimbos via interviews met de deelnemers en begeleiders inzicht kreeg in de werking van EVC. Bekijk de [onderzoekresultaten](#).

AAN DE SLAG: WANNEER EN DOOR WIE?

De interventie moet rijp zijn voor onderzoek naar de effectiviteit. Dat wil zeggen dat het belangrijk is eerst te werken aan eerdere bouwstenen uit deze serie: een goede beschrijving, een goede onderbouwing en onderzoek naar de praktijkervaringen. Als de interventie nog onvoldoende geëxpliciteerd is, heb je geen idee wat je met effectiviteitsonderzoek meet. Bovendien is effectiviteitsonderzoek relatief duur en vooral aan de orde wanneer een interventie op grotere schaal toegepast wordt.

Onderzoek naar effectiviteit is ingewikkeld. Dit type onderzoek wordt bij voorkeur uitgevoerd door onafhankelijke onderzoekers van onderzoeksbureaus of universiteiten. Dit neemt niet weg dat je als interventie-eigenaar allerlei stappen

kunt zetten om eerste indicaties van de behaalde effecten op te sporen. Zo is in bouwsteen 4 beschreven hoe je zelf je doelrealisatie kunt monitoren. Ook worden in de publicatie [Zicht op effect](#) instrumenten beschreven waarmee je indicaties voor de effecten van je interventie in kaart kunt brengen.

Overigens is het ook bij de hier besproken onderzoeken naar effectiviteit erg belangrijk dat de onderzoekers, de bedenkers en de uitvoerders van de interventie nauw met elkaar optrekken. Dit principe is mooi uitgewerkt bij [praktijk gestuurd effectonderzoek](#). Hierbij sluit de onderzoeksopzet goed aan bij het type interventie en ontwikkelingsniveau. Het meten van effecten wordt bovendien zoveel mogelijk ingebed in het reguliere werkproces.

Publicaties en hulpmiddelen bij de bouwstenen

Algemeen

- * [Van beschrijven naar meten](#), verschenen in [Wat werkt nu werkelijk?](#), jaarboek van het Tijdschrift voor sociale vraagstukken.
- * Quickscan: [hoe effectief is mijn interventie](#)
- * Masterclass: [op weg naar effectieve sociale interventie](#)

De interventie goed beschrijven

- * De interventie op schrift als vorm van Zelfevaluatie, in de [publicatie Weten wat werkt](#). Passend evaluatieonderzoek in het sociale domein.
- * Schrijfwijzer [Hoe schrijf ik een handboek](#)
- * Training [Uw interventie op papier](#)

Een goede onderbouwing

- * De [handleiding](#) bij het werkblad beschrijving interventie, hoofdstuk 3.
- * [Do it right](#). Een stappenplan voor ontwikkeling van interventies voor acceptatie van lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen en transgenders.

Onderzoek naar interventies

- * [Procesevaluatie bij de beoordeling van interventies](#), informatieblad juni 2014
- * [Weten wat werkt](#): passend evaluatieonderzoek in het sociale domein
- * Monitoring: maakt trends zichtbaar, in de publicatie [Weten wat werkt](#). Passend evaluatieonderzoek in het sociale domein.
- * [Weten wat werkt](#). Passend evaluatieonderzoek in het sociale domein.
- * [Kwalitatief evalueren in het sociaal domein](#): mogelijkheden en beperkingen.
- * [Zicht op effectiviteit](#): handboek voor praktijk gestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg.
- * [Zicht op effect](#). Een overzicht van instrumenten om zelf het effect van je aanpak te meten.
- * [InstrumentWijzer](#): website met overzicht van instrumenten om de effectiviteit van een manier van werken of aanpak in kaart te brengen.

[1. BESCHRIJVING ▶](#)[2. ONDERBOUWING ▶](#)[3. PRAKTIJKERVARINGEN ▶](#)[4. MONITORING ▶](#)[5. EFFECTONDERZOEK ▶](#)

Publicaties en hulpmiddelen

DATABANK EFFECTIEVE SOCIALE INTERVENTIES

Wilt u zich laten inspireren door andere interventies of uw eigen interventie landelijk onder de aandacht brengen? Bezoek dan de databank Effectieve sociale interventies. Interventies in deze databank zijn minimaal twee jaar door meer dan één instelling in praktijk gebracht en er is een handboek beschikbaar om met de interventies aan de slag te kunnen.

CONTACT

Movisie: Marijke Booijink

m.booijink@movisie.nl

030 789 21 23